Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1957

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *een rapport over import door IS van onderdelen voor de productie van IED's (Improvised Explosive Devices- geïmproviseerde bommen)* (ingezonden 29 februari 2016).

Antwoord van Minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking), mede namens de Minister van Veiligheid en Justitie (ontvangen 21 maart 2016).

Vraag 1
Bent u bekend met de inhoud van het rapport «Tracing the supply line of components used in Islamic State IEDs», waarin wordt geconcludeerd dat 51 commerciële entiteiten en 20 landen, waaronder Nederland, andere EU-landen en Turkije, betrokken zijn bij de import door Islamitische Staat (IS) van onderdelen voor de productie van zelfgemaakte explosieven, IED's?[1]

Antwoord 1
Ja.

Vraag 2
Deelt u de grote zorgen van de opstellers van het rapport dat IS, kennelijk met groot gemak en op grote schaal, onderdelen voor de productie van IED's kan importeren?

Antwoord 2
Het genoemde rapport stelt een zorgwekkende kwestie aan de orde en het kabinet heeft veel waardering voor het uitgevoerde onderzoekswerk. Voor een groot deel betreft het goederen die ooit op legale wijze in het gebied zijn terecht gekomen ten behoeve van civiel gebruik.
Het kabinet neemt de dreiging van door terroristen zelf gefabriceerde explosieven zeer serieus. Daarom zijn binnen de Nationale Contraterrorisme-strategie en het Actieprogramma Integrale Aanpak Jihadisme maatregelen

[1] Tracing the Supply Line of Components used in Islamic State IEDs, http://www.conflictarm.com/wp-content/uploads/2016/02/Tracing_The_Supply_of_Components_Used_in_Islamic_State_IEDs.pdf, februari 2016.

ah-tk-20152016-1957
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2016

genomen om de beschikbaarheid van grondstoffen voor explosieven te beperken en bedrijven te verplichten om verdachte transacties te melden. Nederland is in eerder stadium al door de schrijvers van het rapport op de hoogte gesteld van de vondst van een vat waterstofperoxide met herkomst Nederland met een begeleidend verzoek om feitelijke informatie. Destijds is de Douane opdracht gegeven onderzoek te doen naar de betreffende transactie. Daaruit bleek niet dat er sprake was van een overtreding of van een strafbaar feit. Dientengevolge was er in deze casus ook geen reden voor verdere vervolging.
Zoals ook in het rapport te lezen is, verwerft IS deze goederen niet noodzakelijkerwijs rechtstreeks maar eigent het zich deze goederen in bepaalde gevallen wederrechtelijk toe.

Vraag 3
Hoe verklaart u dat IS aan deze onderdelen kan komen? Kunt u in uw antwoord specifiek ingaan op het gegeven dat ook een van een Nederlands bedrijf afkomstige component in handen van IS terecht is gekomen?

Antwoord 3
Het merendeel van de in het rapport beschreven goederen betreft goederen met civiele toepassingen waarop bijgevolg geen exportcontrolewetgeving van toepassing is.

De goederen met Nederlandse herkomst die zijn aangetroffen in Irak zijn niet rechtstreeks door IS verworven. Zeer waarschijnlijk heeft IS zich deze goederen toegeëigend van een Iraaks bedrijf dat deze op een legale wijze had gekocht bij een ander bedrijf in Irak.
Waterstofperoxide kent zeer veel civiele toepassingen en wordt wereldwijd op grote schaal verhandeld. Vanuit Nederland is deze stof begin 2014 legaal geleverd aan een Amerikaans bedrijf in Turkije, die het vervolgens legaal heeft doorverkocht aan een Iraaks bedrijf, die het op zijn beurt weer legaal heeft verkocht aan de eindgebruiker in de stad waar het uiteindelijk is aangetroffen. Het is zeer aannemelijk dat deze eindgebruiker de goederen louter voor civiele doeleinden heeft aangekocht aangezien het een producent van voedingsmiddelen betreft. De stof in kwestie is niet geschikt voor een chemisch wapenprogramma en mede daardoor is handel erin niet onder exportcontrole geplaatst.

Vraag 4
Deelt u de opvatting van de opstellers van het rapport dat de resultaten van het onderzoek blijk geven van een gebrek aan controle door nationale regeringen en door bedrijven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4
Er wordt vanuit Nederland gehandeld in veel verschillende chemicaliën ten behoeve van civiel eindgebruik. De chemicaliën met de hoogste risico's op misbruik zijn geïnventariseerd en gecontroleerd. De belangrijkste wettelijke basis voor deze controle is de Europese Dual Useverordening (428/2009). Deze verordening regelt o.a. de exportcontrole met betrekking tot chemicaliën, waarmee chemische strijdgassen kunnen worden gemaakt.
Sinds 1 december 2015 is aanvullend hierop een nationale maatregel van kracht om nog eens 37 chemicaliën onder controle te brengen voor wat betreft de export naar Irak ter voorkoming van mogelijke productie van chemische wapens door IS. (Regeling goederen voor tweeërlei gebruik Irak). Dit is op 9 februari 2016 gemeld aan uw Kamer (Kamerstukken 22 054, nr. 269). Voor Syrië is hetzelfde geregeld in de Europese sanctieverordening (36/2012)
Voorts kan worden gemeld dat sinds medio 2014 een Europese verordening van kracht is (98/2013) die de verkoop van stoffen, waarmee geïmproviseerde explosieven kunnen worden gemaakt, reguleert. Deze verordening beperkt de beschikbaarheid van een aantal zeer risicovolle grondstoffen, die terroristen en andere kwaadwillenden kunnen gebruiken voor het zelf vervaardigen van explosieven. Voor Nederland zal dit betekenen dat enkele grondstoffen voor particulieren alleen via een vergunningstelsel beschikbaar zullen zijn. Ook zijn marktdeelnemers onder de verordening verplicht om verdachte transacties,

verdwijningen en diefstal van een groot aantal grondstoffen voor explosieven te melden bij een nationaal meldpunt van de overheid.

Vraag 5
Ziet u mogelijkheden om de in het rapport genoemde onderdelen voor de productie van IED's uit handen van IS te houden? Kunnen exportcontroles worden ingesteld dan wel aangescherpt? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 5
Net als veel andere goederen uit het rapport is waterstofperoxide overal ter wereld te koop en kent het vele civiele toepassingen. Om specifiek de controle op de handel vanuit Nederland uit te breiden, is weinig doelmatig. Bovendien wordt door de Wet precursoren voor explosieven de kans groter dat eventuele voorbereidingshandelingen voor een aanslag tijdig opvallen bij de nationale politie en de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.
Aanvullende nationale implementatiewetgeving ligt momenteel ter behandeling bij uw Kamer (Wet precursoren voor explosieven, Kamerstukken 34 289). Vooruitlopend op de invoering van deze wet heeft de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) detailhandelsketens, groothandels, producenten en brancheorganisaties geïnformeerd en voorlichtingsmateriaal ontwikkeld. Het meldpunt «Verdachte Transacties Chemicaliën» (samenwerkingsverband tussen de nationale politie en de FIOD) is operationeel en 24/7 bereikbaar.

Vraag 6
Bent u bereid met de landen die in het rapport worden genoemd in gesprek te gaan om te zoeken naar manieren om te voorkomen dat IS beschikking krijgt over onderdelen voor IED's?

Antwoord 6
Ja. Momenteel is Nederland al in gesprek met andere landen in de EU over het uitbreiden van de bovengenoemde aanvullende nationale maatregel op de dual- use verordening om meer chemicaliën waarmee chemische wapens kunnen worden gemaakt onder controle te brengen.
Voor wat betreft de Europese regelgeving inzake grondstoffen om explosieven te maken, geldt dat deze verordening voortdurend onderwerp is van herziening.